

KONSTRUKCIJE IDENTITETA I MUZEOLOŠKA INTERPRETACIJA KULTURE ZAJEDNICA U ISTRI

LIDIJA NIKOČEVIĆ

Etnografski muzej Istre

Trg istarskog razvoda 1275. br. 1

52000 Pazin

UDK: 39(497.5-3 Istra):069]

Kategorija: Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 12.10.2007.

Prihvaćeno: 12.11.2007.

Razmatra se uloga regionalnog etnografskog muzeja, čiji su djelatnici svjesni da je danas iznimno važno pri oblikovanju muzejskih interpretacija uzeti u obzir "pogled iznutra", odnosno mišljenje i stav određene zajednice o vlastitoj kulturi. Događa se, međutim, da neke zajednice imaju predstavnike čije je viđenje lokalne kulture utjecajno, ali osobno i individualno i može se razlikovati od ostalih članova zajednice te od zaključaka etnologa. Druge pak zajednice mijenjaju manje ili više drastično dosadašnju kulturnu praksu i odabiru nove elemente koji ih predstavljaju. U tekstu su iznesena dva takva primjera iz Istre. Postavlja se pitanje kako se etnolozi, koji moraju interpretirati njihovu kulturu prema tome trebaju postaviti i kakve se sve dileme pritom javljaju.

Ključne riječi: kultura / muzeji / etnografija / zajednice / Istra / izum tradicije / lokalni glasovi

Etnografski muzej Istre u kojem radim regionalnog je značaja, što znači da se od njega očekuje da prikaže i tumači različite kulture u Istri.¹ Danas, u skladu s novijim teorijama i pristupima u okviru etnologije kao znanosti, potom s kulturnom politikom Istarske županije, te s općim shvaćanjem "političke korektnosti", Istru promatramo i interpretiramo kao multikulturni prostor. Multikulturnost je pojam koji je uvelike prihvaćen i unutar političke retorike vladajuće stranke u Istri (Istarski demokratski sabor – IDS), čime se želi naglasiti da je istarska kultura jedinstvena, a "istrijanstvo" osebujan identitet, koji počiva na ideji o multikulturalnosti. Ne ulazeći dalje u raspravu o sadržaju tog pojma i o njegovoj uporabi, te u komparaciju s drugim, susjednim krajevima, ovdje samo valja napomenuti da i Etnografski muzej Istre nastoji prikazati kulturu različitih naroda, etničkih skupina i zajednica u Istri. To znači da se bavimo i onim zajednicama i skupinama koje imaju status "manjina" na nacionalnoj razini.

Djelatnici Etnografskog muzeja Istre pripremaju novi stalni postav te će kultura različitih zajednica biti zastupljena na toj stalnoj izložbi. Međutim, i u drugim muzejskim projektima, povremenim izložbama i pedagoškim aktivnostima često se surađuje sa

¹ Prikazani rezultati u ovome članku proizašli su iz znanstvenog projekta *Tradicijska kultura, globalizacija i lokalne prakse* provedenog uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.

zajednicama koje imaju status manjine. U takvim smo slučajevima upućeni na predstavnike određenih zajednica. Valja napomenuti da su neke već skupile određenu etnografsku građu, oblikovale zbirke, pa čak i razradile ideju o osnivanju lokalnog muzeja. Stoga često traže našu pomoć jer tako mogu doći do besplatne profesionalne asistencije i to od ljudi s kojima su već surađivali. To im pomaže u radu sa zbirkom, a suradnja s nama je istodobno svojevrsno jamstvo za vrsnoću čitavog projekta. Mi etnolozi možemo se pak tako ne samo upoznati s materijalom već spoznati, u razgovorima s pripadnicima zajednice, važnost i značenje pojedinih predmeta i ideja te upoznati nematerijalni aspekt muzealija. Međutim, upravo je to tip situacija koje obično rezultiraju mnogim dvojbama i pitanjima. Upravo su one temom ovog teksta.

Kada smo počeli razmišljati o novom stalnom postavu u Etnografskom muzeju Istre u Pazinu, bili smo sigurni da ne želimo stalnu izložbu o predmetima, nego o ljudima i njihovim životnim situacijama. Predmeti bi trebali poslužiti samo da prikažu živote jedanaest imaginativnih osoba ili tipičnih životnih situacija koje također odražavaju određene mikrokulture Istre. Jedna od izabranih fiktivnih osoba, tj. situacija, je i Vodnjanka u trenutku vjenčanja. Vodnjan/Dignano je gradić nadomak Pule, koji je do Drugoga svjetskog rata bio naseljen talijanskim stanovništvom. Kao što je poznato, talijansko je stanovništvo do tog vremena svugdje u Istri (i Dalmaciji) bilo vrlo brojno, no većina je te krajeve napustila tijekom velikog egzodusa četrdesetih i pedesetih godina prošloga stoljeća. Najvećim je to dijelom bilo starosjedilačko stanovništvo, romanizirano još u antičko doba, potom podvrgnutom venetskoj kulturi i jeziku i, napokon, talijanizirano sredinom i krajem 19. stoljeća, kad se Italija oblikovala kao država, razvijajući pripadajuću nacionalnu ideju. Uopćeno gledajući, većinom je to bilo urbano ili poluurbanostanovništvo, koje je nerijetko posredovalo u širenju novih utjecaja. Razlika između njih i seoskog slavenskog stanovništva nije bila samo etnička (kasnije i nacionalna) već prije svega klasna. U Poreču, Piranu, Koprnu, Novigradu, Bujama, Labinu i drugdje mnoge su obitelji doživljavane kao "nobili", što se i danas ponegdje daje iščitati. U Vodnjanu je situacija bila ponešto specifična, poglavito zato što su se mnogi Vodnjanci/Dignanesi (zvani *Bumbari*) bavili uvelike poljoprivredom (uključivši vinogradarstvo i maslinarstvo) i klasna je razlika između njih i okolnog slavenskog stanovništva (perojskih Crnogoraca, roverskih Vlaha i drugih) bila ponešto manje izrazita.

Kompozitor Antonio Smareglia je upravo čin vjenčanja u Vodnjanu ovjekovječio u svojoj popularnoj operi *Nozze Istriane* još 1895. godine, a njihova je tradicijska odjeća tridesetih godina prošloga stoljeća doživjela obnovu, tj. rekonstrukciju, što znači da je svijest o vrijednosti pojedinih elemenata tradicijske kulture već tada bila razvijena. Štoviše, tridesetih i četrdesetih godina prošloga stoljeća smatralo se da je upravo u Vodnjanu najviše očuvana talijanska tradicijska kultura, dok je u drugim (urbanim) mjestima uglavnom dobila građanski karakter. Nakon što je veliki dio prijašnjih stanovnika napustilo grad, mnogo Hrvata iz okolnih sela poslije Drugoga svjetskog rata uselilo se u napuštene vodnjanske kuće, kao i nemali broj ljudi iz čitavog područja nekadašnje Jugoslavije. Prije dvadesetak godina u preostale napuštene i zapuštene kuće uselila je velika skupina Roma, koji, uz one pulske, čine najveću kompaktnu skupinu Roma u Istri.

Malobrojni su preostali Talijani, okupljeni u zajednicu Talijana, ponosni na svoju folklornu skupinu, te ples, pjesme i posebnu tradicijsku nošnju i nakit koji su očuvali.

Već prije tridesetak godina agilna je ravnateljica talijanske osnovne škole u Vodnjanu počela skupljati etnografsku građu za stvaranje zbirke. Isprva je građa bila raspoređena prema vrsti materijala (drvo, metal, keramika, tekstil itd.), odnosno, prema temama (poljoprivredne alatke, tekstil za opremu kuće i drugo). Potom, da bi ostvarila svoj prvi projekt "Vodnjanska kuća – La casa Dignanese", angažirala je svojski tim suradnika, koji se djelomično sastojao od njezinih bivših učenika. Osobno je uvijek bila naklonjena dekorativnim predmetima i cijenila je uvelike vez i uopće ženski ručni rad, te finu keramiku, nakit i druge lijepe predmete. Takve je predmete u većem broju jedine i mogla pronaći u vodnjanskim kućama jer su, imajući neku vrijednost, ostali na životu, dok su oni svakodnevni već odavna bili istrošeni, odbačeni, bačeni. Kao Riječanka udana u Vodnjan cijenila je ono po čemu je Vodnjan (bio) grad i to je nastojala, i još danas nastoji, naglasiti materijalom koji je skupila. To se sve, prema toj građi koju je odabrala, uvelike razlikuje od predmeta koji su se upotrebljavali u selima oko Vodnjana i od predmeta iz novijih kulturnih konteksta u kojima se Vodnjan našao. Nedavno se požalila da su je današnje gradske vlasti pitale zašto ne skuplja i predmete iz sela koja okružuju Vodnjan:

Naravno da su me tako nešto pitali, zato što oni nisu pravi Vodnjanci, već pridošlice izvana koji vladaju gradom... Zašto bih išla po građu u sela, kada su oni ionako sve nabavljali u Vodnjanu? Uostalom, želim napraviti muzej o Vodnjanu, a ne o nečem drugom!

U međuvremenu je sva ta zbirka došla u prilično loše stanje jer je godinama, pa i desetljećima, bila pohranjena na tavanu gradske vijećnice i nikad nije bila izložena. Ravnateljica je u svoj dom preselila najvrednije vezove do dana kada će se osnovati muzej, što se najavljuje iz godine u godinu. Radi njegova osmišljavanja i organiziranja i ona, kao i gradonačelnik Vodnjana, u više su navrata zamolili pomoć Etnografskog muzeja Istre.

Upravo ovdje započinju i naše dileme: Ova zbirka nudi idealiziranu sliku vodnjanske kuće koja možda kao takva nikad u cjelini i nije postojala. Ona ne pokazuje posljedice kulturnog dodira s okolnim selima niti činjenicu da se tijekom posljednjih šezdeset godina etnička i demografska situacija u gradu radikalno promijenila. Također ne upućuje na ikakve promjene ili kulturne razlike u Vodnjanu. Mi bismo svakako željeli pomoći toj zajednici da izrazi svoj identitet, a spomenuta gospođa jedna je od uglednijih članova i predstavnika Zajednice Talijana Vodnjana, ali kako se postaviti spram ove uljepšane i petrificirane slike bolje prošlosti? Uostalom, čija je to slika, zapravo?

S obzirom na to da, kao što je spomenuto, i mi u Etnografskom muzeju u Pazinu namjeravamo uprizoriti vjenčanje u Vodnjanu u doba između dvaju ratova, zamolili smo nju i nekoliko ljudi iz njezina kruga da nam u tome pomognu. Ljubazna kakva već je, potvrdno nam je odgovorila i izašla u susret, ali smo uočili i nekoliko problema: njezina je prva ambicija postaviti izložbu o Vodnjanu u samom Vodnjanu. Drugo, postoji latentna bojazan da bi izlaganjem vodnjanskog nakita i drugih predmeta taj dio baštine

mogla imitirati i plagirati od neka druga zajednica, poput galižanske (također pretežno talijanske zajednice), koju su neki doživljavali kao konkurentnu, kao što je to često sa susjednim mjestima/zajednicama. No, taj je problem nedavno riješen i Zajednica Talijana Vodnjana nam je dala privolu da izložimo te predmete. U pregovaranju su bila očita neslaganja i razmimoilaženja u razmišljanjima unutar same Zajednice. To nam je samo produbilo dvojbu oko toga u kojoj su mjeri interpretacije vodnjanske kulture proizvod individualnih tumačenja i doživljaja, a koliko je riječ o stavu i mišljenju većine pripadnika talijanske zajednice.

U tom kontekstu nije sasvim razumljivo što ovdje predstavlja "lokalne glasove" koje bismo željeli u većoj mjeri uvažiti u stalnom postavu u našem muzeju u prikazu Vodnjanke u trenutku vjenčanja. Vjerujem da ćemo možda staviti naglasak na zamišljeni i ostvareni red, odnosno, pokazati kako je vjenčanje idealno trebalo izgledati i kako je ono doista izgledalo u svakodnevnoj živoj praksi, kontrastirajući mit sa stvarnim životnim okolnostima u procesu intenzivne kulturne mijene sredinom prošloga stoljeća.

Nedaleko od Vodnjana se nalazi morska obala, gdje su Vodnjanci imali svoja polja. Tako su kontaktirali sa stanovnicima Peroja, koji se nalazi vrlo blizu obale. Mjesto je naseljeno Crnogrocima iz Crmnice, koji su u opustošeno selo stigli još 1657. godine, zahvaljujući velikom projektu ponovnog naseljavanja Istre, koji je Venecija (a u manjoj mjeri i Austrija) razvila da bi se popravila demografska slika u kraju opustošenom ratovima i bolešću. Perojce su od susjeda razlikovali govor, pismo i religija – oni su, naime, jedina kompaktna pravoslavna skupina u Istri. Jezik im još uvijek čuva mnoge specifične izraze, iako je u njega prodrlo puno kroatizama i talijanizama. Kad je riječ o materijalnoj kulturi, jedva da ih išta razlikuje od susjeda, no jedan je element uvijek imao snažnu simboličku i razlikovnu vrijednost – ženska tradicijska odjeća, koja, kao i u Vodnjanu, ima osobito značenje i vrijednost. Jedan od razloga jest i činjenica da je ta vrsta nošnje u međuvremenu iščezla u regiji koju su Perojci napustili prije 350 godina, a nestaje i s ovih prostora jer su se žene običavale u njoj zakapati. Tako su preostala samo dva cjelovita primjerka, jedan u Etnografskom muzeju u Zagrebu, a drugi u Etnografskom muzeju Istre u Pazinu. Pojedini dijelovi nošnje još se uvijek čuvaju u privatnim kućama i povremeno se izlažu kad zajednica priređuje svečanosti i izložbe o svojoj kulturnoj baštini.

Razmišljajući o muzejskoj zbirci koja bi ilustrirala njihov kulturni identitet i pokazala ga kao poseban i specifičan (što oni svakako žele naglasiti), nema, zapravo, puno predmeta koji bi tu različitost mogli ilustrirati. Većina, komadi namještaja, kućni inventar, poljoprivredni alat, ne razlikuje se od onog u susjednim selima. Osim ženske tradicijske odjeće, i možda ikona s religioznim motivima, snažnu simboliku i svojevrsnu posebnost sadržavaju još samu bavuli, drvene škrinje sa zaobljenim poklopcem, namijenjene i za putovanja. Poznaju ih cijela Istra i Primorje, ali ovdje ih razlikuje pridružena priča i drugi elementi nematerijalne kulture koji im pridaju specifično značenje. Naime, s obzirom na to da je Peroj blizu Pule, cijelo je selo bilo evakuirano tijekom Prvoga svjetskog rata, a stanovništvo je provelo nekoliko tegobnih ratnih godina u austrijskim, češkim i moravskim izbjegličkim kampovima i/ili obiteljima. Stoga ti

bavuli nose imena svojih vlasnika. To je iznimno važna vizualna poruka; prezimena, posebna i različita s obzirom na susjedna sela, često su ispisana velikim slovima na komadima tvrdog papira i izložena s predmetima na izložbi. Više no drugdje u Istri ovdje je naglašena važnost obitelji, roda, plemena.

Prije osam godina Perojci su zamolili pomoć našeg muzeja u rekonstruiranju njihove ženske tradicijske odjeće. Tada su razmišljali o osnivanju vlastite folklorne skupine, koja je trebala pjevati nekoliko pjesama koje su se među njima zadržale više stotina godina. Mi smo se složili, međutim, potom nismo ništa o njima čuli više godina. Prije dvije godine iz tiska smo saznali da im je Republika Crna Gora, uz pomoć tamošnjih muzealaca, donirala više primjeraka rekonstruirane perojske tradicijske ženske odjeće. Pitali smo se što se dogodilo s muškom tradicijskom odjećom, koja je (prema fotografijama s kraja 19. stoljeća) prilično nalikovala onoj iz susjednih mjesta; naime, muškarci su se znatno više kretali i postupno preuzimali i te elemente kulture od okolnog stanovništva, dok su žene, više vezane uz kuću, zadržale svoju staru nošnju. Nemalo sam se iznenadila na jednoj lokalnoj smotri folkloru kada sam, uz Perojke u rekonstruiranim kostimima, ugledala muškarce odjevene u ono što se danas prepoznaje kao "crnogorska narodna nošnja", koja je nastala znatno kasnije od njihova preseljenja u Istru krajem 19. stoljeća u doba kralja Nikole i njegovih nastojanja da "popravi" izgled "muške narodne nošnje". Pitala sam se zašto jednostavno nisu rekonstruirali i mušku tradicijsku odjeću iz istog razdoblja te zašto su prihvatili i prigrlili nešto što uopće nema nikakve poveznice s njihovom kulturom u prošlosti, imajući istodobno na pameti sve što sam (ikad) znala o izumu tradicije. Onaj drugi, više antropološki i opservirajući dio mog profesionalnog habitusa govorio mi je da mora za to postojati zanimljivo objašnjenje. I doista, kada sam ih pitala o razlozima njihova izbora, od mladoga sam čovjeka, koji se bavi njihovom poviješću, dobila ovaj odgovor:

Muška narodna nošnja koju smo nekada imali bila je previše slična onoj u okolici. Svi bi nam rekli: "Pa vi uopće niste toliko različiti!" Zato smo nabavili nošnju koja nas stvarno čini različitim.

Pitala sam ga ne smeta li ih da je taj tip odjeće nastao znatno nakon njihova odlaska u Istru:

Igrom slučaja nismo bili u kontaktu s Crnom Gorom stotinu i trideset godina unatrag. Ali da jesmo, sigurno bismo bili dobili tu nošnju...

U tim novim nošnjama folklorna skupina "Peroj 1657" počela je plesati crnogorsko kolo i izvoditi druge folklorne elemente koje najčešće izvode tamošnja folklorna društva, što je sve bilo donedavna sasvim nepoznato u Peroju. Voditelji lokalnih smotri i zabavnih programa već su ih počeli nazivati "kršnim Crnogorcima", premda većina izgleda baš kao i ostali Istrani. Iako pjevaju i svoje stare pjesme, dogodio se pomak od kulture na etničkoj razini ka onoj nacionalnoj, prema Crnoj Gori.

Jedan od razloga zašto Perojci žele biti različiti može biti i što su se godinama osjećali neprihvaćenima i sumnjičenima, osobito tijekom nacionalne euforije 90-tih godina prošloga stoljeća. Smatraju da je njihov identitet očuvala uvelike Srpska crkva

(kojoj pripada i njihova crkva), kojoj su lojalni i zbog čega su se neki deklarirali kao Srbi. To je također razlogom što su danas neki zbunjeni samostalnošću Crne Gore i njihove središnje crkvene organizacije: stavljeni su u situaciju da se moraju opredijeliti, a to im niti izdaleka ne može biti jednostavno. Jednoznačni, plošni nacionalni princip ni ovdje ne može cjelovito pokriti njihov doživljaj identiteta koji je rezultat slojevitih i složenih kulturnih i povijesnih datosti koje su ga izgradile.

Zanimljivo je da Perojci naglašavaju svoje vjekovno prijateljstvo i slogu s *Bumbarima*, Talijanima iz Vodnjana. Jedni su drugima često bili kumovi, uzajamno su se posjećivali za crkvenih praznika i pomagali. Danas neki perojski Crnogorci radije djecu šalju u talijansku osnovnu školu u Vodnjan nego u onu na hrvatskome jeziku. Vodnjanci, tj. *Bumbari*, stoljećima pak žive u neposrednoj blizini Galižane, također naseljene talijanskim stanovništvom. U odnosu Vodnjana spram Galižane primjećuju se tenzije, karakteristične sa zajednice u neposrednom dodiru. Perojci su, međutim, uvijek bili dovoljno različiti da se ne bi uspoređivali ili identificirali s *Bumbarima* te možda se i stoga među njima nije razvilo rivalstvo.

Pri predstavljanju perojske zajednice u našem muzeju nametale bi se mnoge dvojbe, od kojih bi svakako središnja bila koliko poštivati novo (re)definiranje kulturnih tradicija, a koliko inzistirati na elementima tradicijske kulture koji imaju povijesni kontinuitet. Na drugoj se razini možemo zapitati moramo li bez oklijevanja smatrati važećim određeni izbor ili retoriku najaktivnijih pojedinaca kao opći stav i mišljenje cijele zajednice. Da smo mogli razgovarati sa svim pojedincima u obje opisane zajednice, bi li njihovi odgovori upućivali na neke druge prioritete, izbore i retoriku?

Katherin Verdery je napisala:

Etničke identifikacije se moraju tumačiti kao nešto što im je pripisano ili samopripisano, prije nego "posjedovanje" određenog kulturnog inventara, što fokusira analitičko propitivanje na moguće manipulacije identiteta i njihova "situacijskog" karaktera (Verdery 1994:35).

U sličnom duhu Zygmunt Bauman vidi identitet zajednica kao

... prvo i prije svega određeni postulat, projekt, strategiju, deklaraciju namjera i postupaka koji slijede. Problem ne leži u tome koja se skupina ljudi može opisati kao istinska zajednica, već u tome kojoj specifičnoj skupini možemo nasloviti tip ponašanja koje se smatra vrijedećim i 'razumnim' unutar određene "zajednice". Zajednice nisu jedinice prirodne, bogomdane klasifikacije, već proizvodi diferencirajućeg i separirajućeg postupka (Bauman 1987:146).

Drugi koristan pristup unutar ovog diskursa bilo bi razumijevanje kulture kao zone neslaganja i nadmetanja prije no zone zajedničkih značenja, osobito imamo li na umu unutrašnja neslaganja koja su toliko očita u mnogima zajednicama. Tzv. "nacionalne manjine" unutar sebe svakako ne pokazuju viši stupanj homogenosti no druge kategorije stanovništva; među njima je približno isto toliko mnogo razlika u pogledima i shvaćanju vrijednosti. Upravo si zbog svega toga postavljamo pitanje koliko navedene muzejske inicijative i koncepcije odražavaju potrebe, stavove i interese zajednice. Koji bi god

odgovor na to mogao biti, ostaje pitanje kako se mi etnolozi možemo nositi s različitim načinima konstruiranja i prikazivanja identiteta pojedinih zajednica. Moramo li naglasiti u tim lokalnim muzejskim prikazima vlastite zaključke o njihovoj kulturi kroz vrijeme i time riskirati da ponovno i opet (u duhu stoljetne tradicije etnologa koji tumače "one druge") budemo nadmoćni autoriteti bez senzibiliteta i talenta za osluškivanje "lokalnih glasova"? Ili moramo uvažiti njihovo današnje samopripisivanje, odnosno, način na koji iskazuju svoj identitet i pomoći im onako kako to od nas očekuju (napokon, njihovi su muzejski projekti u pitanju)? Treće je rješenje da upravo tako postupimo kada su u pitanju zbirke u njihovim zajednicama, dok u Etnografskom muzeju Istre pokušamo analitički i kritički prikazati promjene i konstrukcije kulture. Međutim, što i tko smo onda mi, regionalni Etnografski muzej Istre, u tom kontekstu: lokalni muzej ili nešto drugo? Osim svih ovih dilema, koje su rezultat naše etnološke i antropološke edukacije i svijesti, postoji u ovoj podvojenosti i opasnost da budemo shvaćeni kao predstavnici "top-down" odnosa, identificirani s autoritetom na državnoj ili županijskoj razini, dvolični u svom pristupu. To svakako ne bi pridonijelo kvaliteti naše suradnje, to više se što obje zajednice mogu (ponovno) smatrati žrtvama kriterija nametnutih izvana.

Etnolozi nekih prethodnih generacija ovo možda ne bi vidjeli kao veliki problem. Međutim, živimo u doba kada se u svjetskim razmjerima naglašava potreba, gotovo nužnost, da muzeji služe zajednicama među kojima djeluju te da im pomažu u prikazu i izražavanju vlastitog kulturnog identiteta. Uostalom, te zajednice (više) nisu skupine polupismenih, rustikalnih, udaljenih pojedinaca koji ne čitaju naše stručne tekstove i ne dolaze u muzeje. To rađa novim i bitno drukčijim odnosom na između etnolog/inja-kazivač/ica, koji postaje dijaloški. Ovaj tekst ne nudi odgovore, već postavlja problem koji zasigurno nije ograničen samo na područje djelovanja muzeja već svih onih koji se bave interpretacijama kulture.

NAVEDENA LITERATURA

- Barbalić, Fran. 1933. *Peroj, srpsko selo u Istri*. Zagreb.
- Bauman, Zygmunt. 1987. *Legislators and Interpreters – On Modernity, Post-Modernity, Intellectuals*. Ithaca, N. Y.: Cornell University Press.
- Hobsbawm, Eric. 1983. "Introduction: Inventing traditions". U *The Invention of Tradition Cambridge*. New York: Cambridge University Press.
- Rismondo, Domenico. 1937. *Dignano d'Istria*. Ravenna: Bagnocavallo.
- Verdery, Katherin. 1994. "Property and politics in and after socialism". U *A Companion to the Anthropology of Politics*. Joan Vincent i David Nugent, ur. Oxford: Blackwell.

IDENTITY CONSTRUCTION AND MUSEOLOGICAL INTERPRETATION OF THE COMMUNITY CULTURE IN ISTRIA

Summary

The role of a regional ethnographic museum is considered, whose professionals are aware of the fact that today, when interpreting culture in a museum, one should take into account local voices, i.e. the view from within. However, some community representatives have influential, yet individual and personal ways of interpreting local culture in question, that can differ from the other community members views, and especially from the ethnographer's conclusion. Some other communities invent new traditions. In the text, two such examples from Istria are described. Various approaches are discussed on how ethnographers that interpret source communities should act and what dilemmas arise in such situations.

Keywords: culture / museums / ethnography / communities / Istria / the invention of tradition / local voices